

Vorlesung FS 09
Ovid
1. Kollegstunde (19.02.09)
Ovids Weg zum (Liebes-)Dichter

Texte: 1. Ov. *am.* 1, 1
 2. Ov. *am.* 1, 15
 3. Ov. *am.* 3, 15

Text 1: Ov. *am.* 1, 1 (ed. Kenney, 1989 (OCT))

Qui modo Nasonis fueramus quinque libelli,
 tres sumus: hoc illi praetulit auctor opus.
 ut iam nulla tibi nos sit legisse voluptas,
 at levior demptis poena duobus erit.

Arma gravi numero violentaque bella parabam
 edere, materia conveniente modis.
 par erat inferior versus; risisse Cupido
 dicitur atque unum surripuisse pedem.
 ‘quis tibi, saeve puer, dedit hoc in carmina iuris?’ 5
 Pieridum vates, non tua, turba sumus.
 quid, si praeripiat flavae Venus arma Minervae,
 ventilet accensas flava Minerva faces?
 quis probet in silvis Cererem regnare iugosis,
 lege pharetratae virginis arva coli? 10
 crinibus insignem quis acuta cuspide Phoebum
 instruat, Aoniam Marte movente lyram?
 sunt tibi magna, puer, nimiumque potentia regna:
 cur opus adfectas, ambitiose, novum?
 an, quod ubique, tuum est? tua sunt Heliconia tempe? 15
 vix etiam Phoebus iam lyra tuta sua est?
 cum bene surrexit versu nova pagina primo,
 attenuat nervos proximus ille meos.
 nec mihi materia est numeris levioribus apta,
 aut puer aut longas compta puella comas.’ 20
 Questus eram, pharetra cum protinus ille soluta
 legit in exitium spicula facta meum
 lunavitque genu sinuosum fortiter arcum

'quod' que 'canas, vates, accipe' dixit 'opus.'
 me miserum! certas habuit puer ille sagittas: 25
 uror, et in vacuo pectore regnat Amor.
 sex mihi surgat opus numeris, in quinque residat;
 ferrea cum vestris bella valet modis.
 cingere litorea flaventia tempora myrto,
 Musa per undenos emodulanda pedes. 30

Text 2: *Ov. am.* 1, 15 (ed. Kenney, 1989 (OCT))

Quid mihi, Livor edax, ignavos obicis annos
 ingenique vocas carmen inertis opus,
 non me more patrum, dum strenua sustinet aetas,
 praemia militiae pulverulenta sequi
 nec me verbosas leges ediscere nec me 5
 ingrato vocem prostituisse foro?
 mortale est, quod quaeris, opus; mihi fama perennis
 quaeritur, in toto semper ut orbe canar.
 vivet Maeonides, Tenedos dum stabit et Ide,
 dum rapidas Simois in mare volvet aquas; 10
 vivet et Ascraeus, dum mustis uva tumebit,
 dum cadet incurva falce resecta Ceres;
 Battiades semper toto cantabitur orbe:
 quamvis ingenio non valet, arte valet;
 nulla Sophocleo veniet iactura cothurno; 15
 cum sole et luna semper Aratus erit;
 dum fallax servus, durus pater, improba lena
 vivent et meretrix blanda, Menandros erit;
 Ennius arte carens animosique Accius oris
 casurum nullo tempore nomen habent; 20
 Varronem primamque ratem quae nesciet aetas
 aureaque Aesonio terga petita duci?
 carmina sublimis tunc sunt peritura Lucreti,
 exitio terras cum dabit una dies;
 Tityrus et fruges Aeneiaque arma legentur, 25

Roma triumphati dum caput orbis erit;
donec erunt ignes arcusque Cupidinis arma,
discentur numeri, culte Tibulle, tui;
Gallus et Hesperii et Gallus notus Eois,
et sua cum Gallo nota Lycoris erit. 30
ergo, cum silices, cum dens patientis aratri
depereant aevo, carmina morte carent:
cedant carminibus reges regumque triumpho,
cedat et auriferi ripa benigna Tagi!
vilia miretur vulgus; mihi flavus Apollo 35
pocula Castalia plena ministret aqua,
sustineamque coma metuentem frigora myrtum
atque a sollicito multus amante legar.
pascitur in vivis Livor; post fata quiescit,
cum suus ex merito quemque tuetur honos: 40
ergo etiam cum me supremus adederit ignis,
vivam, parsque mei multa superstes erit.

Text 3: Ov. *am.* 3, 15 (ed. Kenney, 1989 (OCT))

Quaere novum vatem, tenerorum mater Amorum:
raditur haec elegis ultima meta meis;
quos ego composui, Paeligni ruris alumnus,
(nec me deliciae dedecere meae)
si quid id est, usque a proavis vetus ordinis heres, 5
non modo militiae turbine factus eques.
Mantua Vergilio gaudet, Verona Catullo;
Paelignae dicar gloria gentis ego,
quam sua libertas ad honesta coegerat arma,
cum timuit socias anxia Roma manus. 10
atque aliquis spectans hospes Sulmonis aquosi
moenia, quae campi iugera pauca tenent,
‘quae tantum’ dicet ‘potuistis ferre poetam,
quantulacumque estis, vos ego magna voco.’
culte puer puerique parens Amathusia culti, 15

aurea de campo vellite signa meo;
corniger increpuit thyrsos graviores Lyaeus:
pulsanda est magnis area maior equis.
inbelles elegi, genialis Musa, valet,
post mea mansurum fata superstes opus.

Vorlesung FS 09
Ovid
2. Kollegstunde (26.02.09)
Penelope an Odysseus: Liebesbriefe mythischer Heldinnen (*Heroides*)

Texte: 1. Ov. *am.* 2, 18
 2. Ov. *epist.* 1

Text 1: Ov. *am.* 2, 18 (ed. Kenney, 1989 (OCT))

Carmen ad iratum dum tu perducis Achillem
 primaque iuratis induis arma viris,
 nos, Macer, ignava Veneris cessamus in umbra,
 et tener ausuros grandia frangit Amor.
 saepe meae ‘tandem’ dixi ‘discede’ puellae: 5
 in gremio sedit protinus illa meo;
 saepe ‘pudet’ dixi: lacrimis vix illa retentis
 ‘me miseram, iam te’ dixit ‘amare pudet?’
 implicuitque suos circum mea colla lacertos
 et, quae me perdunt, oscula mille dedit. 10
 vincor, et ingenium sumptis revocatur ab armis,
 resque domi gestas et mea bella cano.
 sceptram tamen sumpsit cura tragoedia nostra
 crevit, et huic operi quamlibet aptus eram:
 risit Amor pallamque meam pictosque cothurnos 15
 sceptraque privata tam cito sumpta manu;
 hinc quoque me dominae numen deduxit iniquae,
 deque cothurnato vate triumphat Amor.
 quod licet, aut artes teneri profiteamur Amoris
 (ei mihi, praeceptis urgeor ipse meis), 20
 aut quod Penelopes verbis reddatur Ulixi
 scribimus et lacrimas, Phylli relictas, tuas,
 quod Paris et Macareus et quod male gratus Iason
 Hippolytique parens Hippolytusque legant,
 quodque tenens strictum Dido miserabilis ensem 25
 dicat et †Aoniae Lesbis amata lyrae†.
 quam cito de toto rediit meus orbe Sabiunus

scriptaque diversis rettulit ipse locis!
 candida Penelope signum cognovit Ulixis,
 legit ab Hippolyto scripta noverca suo; 30
 iam pius Aeneas miserae rescriptis Elissae,
 quodque legat Phyllis, si modo vivit, adest.
 tristis ad Hypsipylen ab Iasone littera venit,
 dat votam Phoebus Lesbis amata lyram.
 nec tibi, qua tutum vati, Macer, arma canenti, 35
 aureus in medio Marte tacetur Amor:
 et Paris est illic et adultera, nobile crimen,
 et comes extincto Laodamia viro.
 si bene te novi, non bella libentius istis
 dicis, et a vestris in mea castra venis. 40

Text 2: Ov. *epist.* 1 (ed. Dörrie, 1971 (Gruyter))

Hanc tua Penelope lento tibi mittit, Ulixee.
 Nil mihi rescribas tu tamen; ipse veni!
 Troia iacet certe Danais invisa puellis, —
 vix Priamus tanti totaque Troa fuit!
 O utinam tum, cum Lacedaemona classe petebat, 5
 obrutus insanis esset adulter aquis!
 Non ego deserto iacuissem frigida lecto,
 non quererer tardos ire relictas dies
 nec mihi quaerenti spatiosam fallere noctem
 lassaret viduas pendula tela manus. 10
 Quando ego non timui graviora pericula veris?
 Res est solliciti plena timoris amor.
 In te fingebam violentos Troas ituros;
 nomine in Hectoreo pallida semper eram;
 sive quis Antilochum narrabat ab Hectore victum, 15
 Antilochus nostri causa timoris erat,
 sive Menoetiaden falsis cecidisse sub armis,
 flebam successu posse carere dolos.
 Sanguine Tlepolemus Lyciam tepfecerat hastam,

Tlepolemi leto cura novata mea est. 20
 Denique quisquis erat castris iugulatus Achivis,
 frigidius glacie pectus amantis erat.
 Sed bene consuluit casto deus aequus amori:
 Versa est in cineres sospite Troia viro.
 Argolici rediere duces, altaria fumant, 25
 ponitur ad patrios barbara praeda deos.
 Grata ferunt nymphae pro salvis dona maritis;
 illi victa suis Troica fata canunt:
 Mirantur †iustique† senes trepidaeque puellae,
 narrantis coniunx pendet ab ore viri. 30
 Atque aliquis posita monstrat fera proelia mensa
 pingit et exiguo Pergama tota mero:
 „Hac ibat Simois, haec est Sigeia tellus,
 hic steterat Priami regia celsa senis;
 illic Aecides, illic tendebat Ulixes, 35
 hic lacer admissos terruit Hector equos.”
 Omnia namque tuo senior te quaerere misso
 rettulerat nato Nestor, at ille mihi.
 Rettulit et ferro Rhesumque Dolonaque caesos,
 utque sit hic somno proditus, ille †dolo†. 40
 Ausus es, o nimium nimiumque oblite tuorum,
 Thracia nocturno tangere castra dolo
 totque simul mactare viros, adiutus ab uno!
 At bene cautus eras et memor ante mei.
 Usque metu micuere sinus, dum victor amicum 45
 dictus es Ismariis isse per agmen equis.
 Sed mihi quid prodest vestris disiecta lacertis
 Ilios et murus quod fuit esse solum,
 si maneo, qualis Troia durante manebam,
 virque mihi dempto fine carendus abest? 50
 Diruta sunt aliis, uni mihi Pergama restant,
 incola captivo quae bove vitor arat;
 iam seges est, ubi Troia fuit, rescendaque falce
 luxuriat Phrygio sanguine pinguis humus;

semisepulta virum curvis feriuntur aratris 55
 ossa, ruinosas occulit herba domos;
 victor abes, nec scire mihi, quae causa morandi
 aut in quo lateas ferreus orbe, licet.
 Quisquis ad haec vertit peregrinam litora puppim,
 ille mihi de te multa rogatus abit; 60
 quamque tibi reddat, si te modo viderit usquam,
 traditur huic digitis charta notata meis.
 Nos Pylon, antiqui Neleia Nestoris arva,
 misimus; incerta est fama remissa Pylo;
 misimus et Sparten: Sparte quoque nescia veri. 65
 Quas habitas terras aut ubi lentus abes?
 Utilius starent etiam nunc moenia Phoebi;
 irascor votis heu levis ipsa meis!
 Scirem ubi pugnares et tantum bella timerem
 et mea cum multis iuncta querela foret. 70
 Quid timeam ignoro; timeo tamen omnia demens
 et patet in curas area lata meas.
 Quaecumque aequor habet quaecumque pericula tellus,
 tam longae causas suspicor esse morae.
 Haec ego dum stulte meditor, quae vestra libido est, 75
 esse peregrino captus amore potes.
 Forsitan et narres, quam sit tibi rustica coniunx,
 quae tantum lanas non sinat esse rudes.
 Fallar et hoc crimen tenues vanescat in auras
 neve revertendi liber abesse velis. 80
 Me pater Icarius viduo discedere lecto
 cogit et immensas increpat usque moras.
 Increpat usque licet! Tua sum, tua dicar oportet;
 Penelope coniunx semper Ulixis ero.
 Ille tamen pietate mea precibus pudicis 85
 frangitur et vires temperat ipse suas.
 Dulchii Samiique et quos tulit alta Zacynthos
 turba ruunt in me luxuriosa proci
 inque tua regnant nullis prohibentibus aula;

viscera nostra, tuae dilacerantur opes. 90
 Quid tibi Pisandrum Polybumque Medontaque dirum
 Eurymachique avidas Antinoique manus
 atque alios referam, quos omnes turpiter absens
 ipse tuo partis sanguine rebus alis?
 Irus egens pecorisque Melanthius actor edendi 95
 ultimus accedunt in tua damna pudor.
 Tres sumus imbelles numero: sine viribus uxor
 Laertesque senex Telemachusque puer.
 Ille per insidias paene est mihi nuper ademptus,
 dum parat invitis omnibus ire Pylon. 100
 Di, precor, hoc iubeant, ut euntibus ordine fatis
 ille meos oculos comprimat, ille tuos!
 †Haec† faciunt custosque boum longaevaue nutrix,
 tertius inmundae cura fidelis harae.
 Sed neque Laertes, ut qui sit inutilis annis, 105
 hostibus in mediis regna tenere potest.
 Telemacho veniet, vivat modo, fortior aetas;
 nunc erat auxiliis illa tuenda patris.
 Nec mihi sunt vires inimicos pellere tectis;
 tu citius venias, portus et ara tuis! 110
 Est tibi, sitque precor natus, qui mollibus annis
 in patrias artes erudiendus erat.
 Respice Laerten: ut iam sua lumina condas,
 extremum fati sustinet ille diem.
 Certe ego, quae fueram te discedente puella, 115
 protinus ut venias, facta videbor anus.

Vorlesung FS 09
Ovid
3. Kollegstunde (05.03.09)
Ars amatoria
1. Wie lernt man lieben?
2. Die Römer als Anfänger: Der Raub der Sabinerinnen

Texte: 1. Ov. *ars* 1, 1-34
 2. Ov. *ars* 1, 101-130
 3. Ov. *met.* 14, 775-804
 4. Liv. 1, 9

Text 1: Ov. *ars* 1, 1-40 (ed. Kenney, 1989 (OCT))

Si quis in hoc artem populo non novit amandi,
 hoc legat et lecto carmine doctus amet.
 arte citae veloque rates remoque moventur,
 arte leves currus: arte regendus Amor.
 curribus Automedon lentisque erat aptus habenis, 5
 Tiphys in Haemonia puppe magister erat:
 me Venus artificem tenero praefecit Amori;
 Tiphys et Automedon dicar Amoris ego.
 ille quidem ferus est et qui mihi saepe repugnet;
 sed puer est, aetas mollis et apta regi. 10
 Philyrides puerum cithara perfecit Achillem
 atque animos placida contudit arte feros.
 qui totiens socios, totiens exterruit hostes,
 creditur annosum pertimuisse senem;
 quas Hector sensurus erat, poscente magistro 15
 verberibus iussas praebuit ille manus.
 Aeacidae Chiron, ego sum praeceptor Amoris;
 saevus uterque puer, natus uterque dea.
 sed tamen et tauri cervix oneratur aratro,
 frenaque magnanimi dente teruntur equi: 20
 et mihi cedet Amor, quamvis mea vulneret arcu
 pectora, iactatas excutiatque faces;
 quo me fixit Amor, quo me violentius ussit,
 hoc melior facti vulneris ultor ero.
 non ego, Phoebe, datas a te mihi mentiar artes, 25

nec nos aerae voce monemur avis,
 nec mihi sunt visae Clio Clisue sorores
 servanti pecudes vallibus, Ascra, tuis;
 usus opus movet hoc: vati parete perito;
 vera canam. coeptis, mater Amoris, ades. 30
 este procul, vittae tenues, insigne pudoris,
 quaeque tegis medios instita longa pedes:
 nos Venerem tutam concessaque furta canemus
 inque meo nullum carmine crimen erit.
 Principio, quod amare velis, reperire labora, 35
 qui nova nunc primum miles in arma venis;
 proximus huic labor est placitam exorare puellam;
 tertius, ut longo tempore duret amor.
 hic modus; haec nostro signabitur area curru;
 haec erit admissa meta premenda rota. 40

Text 2: Ov. *ars* 1, 101-129 (ed. Kenney, 1989 (OCT))

Primus sollicitos fecisti, Romule, ludos,
 cum iuivit viduos rapta Sabina viros.
 tunc neque marmoreo pendebant vela theatro,
 nec fuerant liquido pulpita rubra croco;
 illic quas tulerant nemorosa Palatia frondes 105
 simpliciter positae scena sine arte fuit;
 in gradibus sedit populus de caespite factis,
 qualibet hirsutas fronde tegente comas.
 respiciunt oculisque notant sibi quisque puellam
 quam velit, et tacito pectore multa movent. 110
 dumque rudem praebente modum tibicine Tusco
 ludius aequatam ter pede pulsat humum,
 in medio plausu (plausus tunc arte carebant)
 rex populo praedae signa †petenda† dedit.
 protinus exiliunt animum clamore fatentes 115
 virginibus cupidas iniciuntque manus;
 ut fugiunt aquilas, timidissima turba, columbae
 utque fugit visos agna novella lupos,

sic illae timuere viros sine lege ruentes;
 constitit in nulla qui fuit ante color. 120
 nam timor unus erat, facies non una timoris:
 pars laniat crines, pars sine mente sedet;
 altera maesta silet, frustra vocat altera matrem;
 haec queritur, stupet haec; haec manet, illa fugit.
 ducuntur raptae, genialis praeda, puellae, 125
 et potuit multas ipse decere timor.
 si qua repugnarat nimium comitemque negarat,
 sublatam cupido vir tulit ipse sinu
 atque ita 'quid teneros lacrimis corrumpis ocellos?'

Text 3: Ov. *met.* 14, 775-804 (ed. Anderson, 1977 (Teubner))

[...] Tatusque patresque Sabini 775
 bella gerunt, arcisque via Tarpeia reclusa
 dignam animam poena congestis exuit armis.
 Inde sati Curibus tacitorum more luporum
 ore premunt voces et corpora victa sopore
 invadunt portasque petunt, quas obice firmo 780
 clauserat Iliades; unam tamen ipse reclusit
 nec strepitum verso Saturnia cardine fecit.
 sola Venus portae cecidisse repagula sensit
 et clausura fuit, nisi quod rescindere numquam
 dis licet acta deum; Iano loca iuncta tenebant 785
 naides Ausoniae gelido rorantia fonte:
 has rogat auxilium, nec nymphae iusta petentem
 sustinuere deam venasque et flumina fontis
 elicuere sui; nondum tamen invia Iani
 ora patentis erant, neque iter praecluserat unda: 790
 lurida supponunt fecundo sulphura fonti
 incenduntque cavas fumante bitumine venas.
 viribus his aliisque vapor penetravit ad ima
 fontis et, Alpino modo quae certare rigori
 audebatis aquae, non ceditis ignibus ipsis! 795
 flammifera gemini fumant aspergine postes,

portaque nequiquam rigidis promissa Sabinis
 fonte fuit praestructa novo, dum Martius arma
 indueret miles: quae postquam Romulus ultro
 obtulit, et strata est tellus Romana Sabinis 800
 corporibus strata estque suis, generique cruorem
 sanguine cum soceri permiscuit inpius ensis,
 pace tamen sisti bellum nec in ultima tantum
 decertare placet Tatiumque excedere regno.

Text 4: Liv. 1, 9 (ed. Ogilvie, 1974 (OCT))

Iam res Romana adeo erat valida ut cuilibet finitimarum civitatum bello par esset; sed penuria mulierum hominis aetatem duratura magnitudo erat, quippe quibus nec domi spes prolis nec cum finitimis conubia essent. Tum ex consilio patrum Romulus legatos circa vicinas gentes misit qui societatem conubiumque novo populo peterent: urbes quoque, ut cetera, ex infimo nasci; dein, quas sua virtus ac di iuvent, magnas opes sibi magnumque nomen facere; satis scire, origini Romanae et deos adfuisse et non defuturam virtutem; proinde ne gravarentur homines cum hominibus sanguinem ac genus miscere. Nusquam benigne legatio audita est: adeo simul spernebant, simul tantam in medio crescentem molem sibi ac posteris suis metuebant. Ac plerisque rogitantibus dimissi ecquod feminis quoque asylum aperuissent; id enim demum compar conubium fore. Aegre id Romana pubes passa et haud dubie ad vim spectare res coepit. Cui tempus locumque aptum ut daret Romulus aegritudinem animi dissimulans ludos ex industria parat Neptuno equestri sollemnes; Consualia vocat. Indici deinde finitimis spectaculum iubet; quantoque apparatu tum sciebant aut poterant, concelebrant ut rem claram exspectatamque facerent. Multi mortales convenere, studio etiam videndae novae urbis, maxime proximi quique, Caeninenses, Crustumini, Antemnates; iam Sabinorum omnis multitudo cum liberis ac coniugibus venit. Invitati hospitaliter per domos cum situm moeniaque et frequentem tectis urbem vidissent, mirantur tam brevi rem Romanam crevisse. Ubi spectaculi tempus venit deditaeque eo mentes cum oculis erant, tum ex composito orta vis signoque dato iuventus Romana ad rapiendas virgines discurrit. Magna pars forte in quem quaeque inciderat raptae: quasdam forma excellentes, primoribus patrum destinatas, ex plebe homines quibus datum negotium erat domos deferebant. Unam longe ante alias specie ac pulchritudine insignem a globo Thalassi cuiusdam raptam ferunt multisque sciscitantibus cuinam eam ferrent, identidem ne quis violaret Thalassio ferri clamitatum; inde nuptialem hanc vocem factam.

Turbato per metum ludicro maesti parentes virginum profugiunt, incusantes violati hospitii foedus deumque invocantes cuius ad sollemne ludosque per fas ac fidem decepti venissent. Nec

raptis aut spes de se melior aut indignatio est minor. Sed ipse Romulus circumibat docebatque patrum id superbia factum qui conubium finitimis negassent; illas tamen in matrimonio, in societate fortunarum omnium civitatisque et quo nihil carius humano generi sit liberum fore; mollirent modo iras et, quibus fors corpora dedisset, darent animos; saepe ex iniuria postmodum gratiam ortam; eoque melioribus usuras viris quod adniscurus pro se quisque sit ut, cum suam vicem functus officio sit, parentium etiam patriaeque expleat desiderium. Accedebant blanditiae virorum, factum purgantium cupiditate atque amore, quae maxime ad muliebre ingenium efficaces preces sunt.

Vorlesung FS 09
Ovid
4. Kollegstunde (12.03.09)
Remedia amoris
1. Tipps gegen Liebeskummer: Dichtung als Lebenshilfe
2. Literarische Selbsteinordnung des Dichters

Texte: 1. Ov. *rem.* 44-78
 2. Ov. *rem.* 356-396

Text 1: Ov. *rem.* 44-78 (ed. Kenney, 1989 (OCT))

Una manus vobis vulnus opemque feret.
 terra salutare herbas eademque nocentes 45
 nutrit, et urticae proxima saepe rosa est;
 vulnus in Herculeo quae quondam fecerat hoste,
 vulneris auxilium Pelias hasta tulit.
 (sed, quaecumque viris, vobis quoque dicta, puellae,
 credite: diversis partibus arma damus. 50
 e quibus ad vestros si quid non pertinet usus,
 at tamen exemplo multa docere potest.)
 utile propositum est saevas extinguere flammam
 nec servum vitii pectus habere sui.
 vixisset Phyllis, si me foret usa magistro, 55
 et per quod novies, saepius isset iter.
 nec moriens Dido summa vidisset ab arce
 Dardanias vento vela dedisse rates
 nec dolor armasset contra sua viscera matrem,
 quae socii damno sanguinis ulta virum est. 60
 arte mea Tereus, quamvis Philomela placeret,
 per facinus fieri non meruisset avis.
 da mihi Pasiphaen, iam tauri ponet amorem;
 da Phaeram, Phaedrae turpis abibit amor.
 redde Parin nobis, Helenen Menelaus habebit 65
 nec manibus Danais Pergama victa cadent.
 impia si nostros legisset Scylla libellos,
 haesisset capiti purpura, Nise, tuo.
 me duce damnosus, homines, conpescite curas
 rectaque cum sociis me duce navis eat. 70

Naso legendus erat tum cum didicistis amare;
 idem nunc vobis Naso legendus erit.
 publicus assertor dominis suppressa levabo
 pectora: vindictae quisque favete suae.
 te precor incipiens adsit tua laurea nobis, 75
 carminis et medicae, Phoebe, repertor opis.
 tu pariter vati, pariter succurre medenti:
 utraque tutelae subdita cura tua est.

Text 2: Ov. *rem.* 356-396 (ed. Kenney, 1978 (OCT))

Non semel hinc stomacho nausea facta meo est.
 nunc tibi, quae medio Veneris praestemus in usu,
 eloquar: ex omni est parte fugandus Amor.
 multa quidem ex illis pudor est mihi dicere, sed tu
 ingenio verbis concipe plura meis. 360
 nuper enim nostros quidam carpsere libellos,
 quorum censura Musa proterva mea est.
 dummodo sic placeam, dum toto canter in orbe,
 qui volet, inpugnent unus et alter opus.
 ingenium magni livor detractat Homeri; 365
 quisquis es, ex illo, Zoile, nomen habes.
 et tua sacrilegae laniantur carmina linguae,
 pertulit huc victos quo duce Troia deos.
 summa petit livor: perflant altissima venti,
 summa petunt dextra fulmina missa Iovis. 370
 at tu, quicumque es, quem nostra licentia laedit,
 si sapis, ad numeros exige quidque suos.
 fortia Maeonio gaudent pede bella referri:
 deliciis illic quis locus esse potest?
 grande sonant tragici: tragicos decet ira cothurnos; 375
 usibus e mediis soccus habendus erit.
 liber in adversos hostes stringatur iambus,
 seu celer, extremum seu trahat ille pedem.
 blanda pharetratos Elegia cantet Amores
 et levis arbitrio ludat amica suo. 380

Callimachi numeris non est dicendus Achilles;
 Cydippe non est oris, Homere, tui.
 quis feret Andromaches peragentem Thaida partes?
 peccet, in Andromache Thaida quisquis agat.
 Thais in arte mea est: lascivia libera nostra est; 385
 nil mihi cum vitta; Thais in arte mea est.
 si mea materiae respondet Musa iocosae,
 vicimus, et falsi criminis acta rea est.
 rumpere, Livor edax: magnum iam nomen habemus;
 maius erit, tantum, quo pede coepit, eat. 390
 sed nimium properas: vivam modo, plura dolebis,
 et capiunt anni carmina multa mei.
 nam iuvat et studium famae mihi crevit honore;
 principio clivi noster anhelat equus.
 tantum se nobis elegi debere fatentur, 395
 quantum Vergilio nobile debet epos.

Vorlesung FS 09
Ovid
5. Kollegstunde (19.03.09)
Die Metamorphosen
1. Prima ab origine mundi ad mea tempora: Von Griechenland nach Rom
2. Welt und Ordnung

Texte: 1. Ov. *met.* 1, 1-88
 2. Ov. *met.* 1, 89-150

Text 1: Ov. *met.* 1, 1-88 (ed. Anderson, 1977 (Teubner))

In nova fert animus mutatas dicere formas
 corpora; di, coeptis (nam vos mutastis et illas)
 adspirate meis primaque ab origine mundi
 ad mea perpetuum deducite tempora carmen!

Ante mare et terras et, quod tegit omnia, caelum 5
 unus erat toto naturae vultus in orbe,
 quem dixere Chaos, rudis indigestaque moles
 nec quicquam nisi pondus iners congestaque eodem
 non bene iunctarum discordia semina rerum.
 nullus adhuc mundo praebebat lumina Titan, 10
 nec nova crescendo reparabat cornua Phoebe,
 nec circumfuso pendebat in aëre tellus
 ponderibus librata suis, nec bracchia longo
 margine terrarum porrexerat Amphitrite,
 utque erat et tellus illic et pontus et aër, 15
 sic erat instabilis tellus, innabilis unda,
 lucis egens aër: nulli sua forma manebat,
 obstabatque aliis aliud, quia corpore in uno
 frigida pugnabant calidis, umentia siccis,
 mollia cum duris, sine pondere habentia pondus. 20

Hanc deus et melior litem natura diremit;
 nam caelo terras et terris abscidit undas
 et liquidum spisso secrevit ab aëre caelum;
 quae postquam evolvit caecoque exemit acervo,
 dissociata locis concordi pace ligavit. 25
 ignea convexi vis et sine pondere caeli
 emicuit summaque locum sibi fecit in arce;

proximus est aër illi levitate locoque,
 densior his tellus elementaque grandia traxit
 et pressa est gravitate sua; circumfluus umor 30
 ultima possedit solidumque coercuit orbem.

Sic ubi dispositam quisquis fuit ille deorum,
 congeriem secuit sectamque in membra redegit,
 principio terram, ne non aequalis ab omni
 parte foret, magni speciem glomeravit in orbis; 35
 tum freta diffudit rapidisque tumescere ventis
 iussit et ambitae circumdare litora terrae.

addidit et fontes et stagna inmensa lacusque
 fluminaque obliquis cinxit declivia ripis,
 quae, diversa locis partim sorbentur ab ipsa, 40
 in mare perveniunt partim campoque recepta
 liberioris aquae pro ripis litora pulsant.

iussit et extendi campos, subsidere valles,
 fronde tegi silvas, lapidosos surgere montes;
 utque duae dextra caelum totidemque sinistra 45
 parte secant zonae, quinta est ardentior illis,
 sic onus inclusum numero distinxit eodem
 cura dei, totidemque plagae tellure premuntur.

quarum quae media est, non est habitabilis aestu;
 nix tegit alta duas: totidem inter utrumque locavit 50
 temperiemque dedit mixta cum frigore flamma.

inminet his aër; qui, quanto est pondere terrae,
 pondere aquae levior, tanto est onerosior igni.
 illic et nebulas, illic consistere nubes
 iussit et humanas motura tonitrua mentes 55

et cum fulminibus facientes fulgora ventos.
 his quoque non passim mundi fabricator habendum
 aëra permisit; vix nunc obsistitur illis,
 cum sua quisque regant diverso flamina tractu,
 quin lanient mundum: tanta est discordia fratrum. 60

Eurus ad Auroram Nabataeaeque regna recessit
 Persidaeque et radiis iuga subdita matutinis;
 vesper et occiduo quae litora sole tepescunt

proxima sunt Zephyro; Scythiam septemque triones
 horrifera invasit Boreas; contraria tellus 65
 nubibus adsiduis pluviaque madescit ab Austro.
 haec super inposuit liquidum et gravitate carentem
 aethera nec quicquam terrenae faecis habentem.

Vix ita limitibus dissaepserat omnia certis,
 cum, quae pressa diu fuerant caligine caeca, 70
 sidera coeperunt toto effervescente caelo;
 neu regio foret ulla suis animalibus orba,
 astra tenent caeleste solum formaeque deorum,
 cesserunt nitidis habitandae piscibus undae,
 terra feras cepit, volucres agitabilis aër. 75

Sanctius his animal mentisque capacius altae
 deerat adhuc et quod dominari in cetera posset:
 natus homo est, sive hunc divino semine fecit
 ille opifex rerum, mundi melioris origo,
 sive recens tellus seductaque nuper ab alto 80
 aethere cognati retinebat semina caeli;
 quam satus Iapeto mixtam pluvialibus undis
 finxit in effigiem moderantum cuncta deorum,
 pronaque cum spectent animalia cetera terram,
 os homini sublime dedit caelumque videre 85
 iussit et erectos ad sidera tollere vultus.
 sic, modo quae fuerat rudis et sine imagine, tellus
 induit ignotas hominum conversa figuras.

Text 2: Ov. *met.* 1, 89-150 (ed. Anderson, 1977 (Teubner))

Aurea prima sata est aetas, quae vindice nullo,
 sponte sua, sine lege fidem rectumque colebat. 90
 poena metusque aberant nec verba minantia fixo
 aere legebantur nec supplex turba timebat
 iudicis ora sui, sed erant sine vindice tuti.
 nondum caesa suis, peregrinum ut viseret orbem,
 montibus in liquidas pinus descenderat undas, 95
 nullaque mortales praeter sua litora norant.

nondum praecipites cingebant oppida fossae,
 non tuba directi, non aeris cornua flexi,
 non galeae, non ensis erat: sine militis usu
 mollia securae peragebant otia gentes. 100

ipsa quoque immunis rastroque intacta nec ullis
 saucia vomeribus per se dabat omnia tellus,
 contentique cibus nullo cogente creatis
 arbuteos fetus montanaque fraga legebant
 cornaque et in duris haerentia mora rubetis 105

et, quae deciderant patula Iovis arbore, glandes.
 Ver erat aeternum, placidique tepentibus auris
 mulcebant Zephyri natos sine semine flores;
 mox etiam fruges tellus inarata ferebat,
 nec renovatus ager gravidis canebat aristis: 110
 flumina iam lactis, iam flumina nectaris ibant,
 flavaque de viridi stillabant ilice mella.

Postquam Saturno tenebrosa in Tartara misso
 sub Iove mundus erat, subiit argentea proles,
 auro deterior, fulvo pretiosior aere. 115

Iuppiter antiqui contraxit tempora veris,
 perque hiemes aestusque et inaequalis autumnos
 et breve ver spatiis exegit quattuor annum.
 tum primum siccis aër fervoribus ustus
 canduit, et ventis glacies adstricta pependit; 120

tum primum subiere domos: domus antra fuerunt
 et densi frutices et vinctae cortice virgae;
 semina tum primum longis Cerealia sulcis
 obruta sunt, pressique iugo gemuere iuveni.

Tertia post illam successit aenea proles, 125
 saevior ingeniis et ad horrida promptior arma,
 non scelerata tamen; de duro est ultima ferro.

protinus inrupit venae peioris in aevum
 omne nefas, fugere pudor verumque fidesque;
 in quorum subiere locum fraudesque dolique 130
 insidiaeque et vis et amor sceleratus habendi.
 vela dabat ventis nec adhuc bene noverat illos

navita, quaeque diu steterant in montibus altis,
 fluctibus ignotis insultavere carinae,
 communemque prius ceu lumina solis et auras 135
 cautus humum longo signavit limite mensor.
 nec tantum segetes alimentaue debita dives
 poscebatur humus, sed itum est in viscera terrae,
 quasque recondiderat Stygiisque admoverat umbris,
 effodiuntur opes, inritamenta malorum; 140
 iamque nocens ferrum ferroque nocentius aurum
 prodierat, prodit bellum, quod pugnat utroque,
 sanguineaue manu crepitantia concutit arma.
 vivitur ex rapto; non hospes ab hospite tutus,
 non socer a genero, fratrum quoque gratia rara est. 145
 inminet exitio vir coniugis, illa mariti;
 lurida terribiles miscent aconita novercae;
 filius ante diem patrios inquirat in annos.
 victa iacet pietas, et Virgo caede madentes
 ultima caelestum, terras Astraera reliquit. 150

Vorlesung FS 09
Ovid
6. Kollegstunde (26.03.09)
Im Haus der Fama: Ovid und die literarische Tradition

Texte: 1. *Ov. met.*, 12, 39-145
 2. *Ov. ars* 2, 123-144

Text 1: *Ov. met.* 12, 39-145 (ed. Anderson, 1977 (Teubner))

Orbe locus medio est inter terrasque fretumque
 caelestesque plagas, triplicis confinia mundi; 40
 unde, quod est usquam, quamvis regionibus absit,
 inspicitur, penetratque cavas vox omnis ad aures.
 Fama tenet summaque domum sibi legit in arce
 innumerosque aditus ac mille foramina tectis
 addidit et nullis inclusit limina portis: 45
 nocte dieque patet; tota est ex aere sonanti,
 tota fremit vocesque refert iteratque, quod audit.
 nulla quies intus nullaque silentia parte,
 nec tamen est clamor, sed parvae murmura vocis,
 qualia de pelagi, siquis procul audiat, undis 50
 esse solent, qualemve sonum, cum Iuppiter atras
 increpuit nubes, extrema tonitrua reddunt.
 atria turba tenet: veniunt, leve vulgus, euntque
 mixtaque cum veris passim commenta vagantur
 milia rumorum confusaque verba volutant. 55
 e quibus hi vacuas inplent sermonibus aures,
 hi narrata ferunt alio, mensuraque ficti
 crescit, et auditis aliquid novus adicit auctor.
 illic Credulitas, illic temerarius Error
 vanaque Laetitia est consternatique Timores 60
 Seditioque repens dubioque auctore Susurri.
 ipsa, quid in caelo rerum pelagoque geratur
 et tellure, videt totumque inquirit in orbem.
 Fecerat haec notum Graias cum milite forti
 adventare rates, neque inexpectatus in armis 65

hostis adest: prohibent aditus litusque tuentur
 Troes, et Hectorea primus fataliter hasta,
 Protesilae, cadis, commissaque proelia magno
 stant Danais, fortisque animae nece cognitus Hector;
 nec Phryges exiguo, quid Achaica dextera posset, 70
 sanguine senserunt. et iam Sigea rubebant
 litora, iam leto proles Neptunia Cygnus
 mille viros dederat, iam currus stabat Achillis
 totaque Peliacae sternebat cuspidis ictu
 agmina perque acies aut Cygnum aut Hectora quaerens 75
 congregitur Cygno (decimum dilatus in annum
 Hector erat): tum colla iugo canentia pressos
 exhortatus equos currum direxit in hostem
 concutiensque suis vibrantia tela lacertis
 ‘quisquis es, o iuvenis,’ dixit ‘solamen habeto 80
 mortis, ab Haemonio quod sis iugulatus Achille.’
 hactenus Aeacides, vocem gravis hasta secuta est,
 sed quamquam certa nullus fuit error in hasta,
 nil tamen emissi profecit acumine ferri;
 utque hebeti pectus tantummodo contudit ictu, 85
 ‘nate dea, nam te fama praenovimus,’ inquit
 ille, ‘quid a nobis vulnus miraris abesse?’
 (mirabatur enim) ‘non haec, quam cernis, equinis
 fulva iubis cassis neque onus cava parma sinistrae
 auxilio mihi sunt: decor est quaesitus ab istis. 90
 Mars quoque ob hoc capere arma solet. removebitur omne
 tegminis officium, tamen indestrictus abibo.
 est aliquid non esse satum Nereide, sed qui
 Nereaue et natas et totum temperat aequor.’
 dixit et haesurum clipei curvamine telum 95
 misit in Aeaciden, quod et aes et proxima rupit
 terga novena boum, decimo tamen orbe moratum est.
 excutit hoc heros rursusque trementia forti
 tela manu torsit: rursus sine vulnere corpus
 sincerumque fuit. nec tertia cuspis apertum 100

et se praebentem valuit destringere Cygnum.
 haud secus exarsit, quam circo taurus aperto,
 cum sua terribili petit inritamina cornu,
 poeniceas vestes, elusaque vulnera sentit.
 num tamen exciderit ferrum considerat hastae: 105
 haerebat ligno. ‘manus est mea debilis ergo,
 quasque’ ait ‘ante habuit vires, effudit in uno?
 nam certe valuit, vel cum Lyrnesia primum
 moenia deieci vel cum Tenedonque suoque
 Eetioneas inplevi sanguine Thebas, 110
 vel cum purpureus populari caede Caicus
 fluxit opusque meae bis sensit Telephus hastae.
 hic quoque tot caesis, quorum per litus acervos
 et feci et video, valuit mea dextra valetque.’
 dixit et, ante actis veluti male crederet, hastam 115
 misit in adversum Lycia de plebe Menoeten
 loricaeque simul subiectaque pectora rupit;
 quo plangente gravem moribundo pectore terram
 extrahit illud idem calido de vulnere telum
 atque ait: ‘haec manus est, haec, qua modo vicimus, hasta: 120
 utar in hoc isdem, sit in hoc, precor, exitus idem!’
 sic fatur Cygnumque petit, nec fraxinus errat
 inque umero sonuit non evitata sinistro;
 inde velut muro solidaque a caute repulsa est.
 qua tamen ictus erat, signatum sanguine Cygnum 125
 viderat et frustra fuerat gravisus Achilles:
 vulnus erat nullum, sanguis fuit ille Menoetae.
 tum vero praeceps curru fremebundus ab alto
 desilit et nitido securum comminus hostem
 ense petens parmam gladio galeamque cavari 130
 cernit et in duro laedi quoque corpore ferrum.
 haud tulit ulterius clipeoque adversa reducto
 ter quater ora viri, capulo cava tempora pulsat
 cedentique sequens instat turbatque ruitque
 attonitoque negat requiem: pavor occupat illum, 135

ante oculosque natant tenebrae retroque ferenti
aversos passus medio lapsis obstitit arvo;
quem super impulsus resupino corpore Cygnum
vi multa vertit terraeque adflixit Achilles.
tum clipeo genibusque premens praecordia duris 140
vincla trahit galeae, quae presso subdita mento
elidunt fauces et respiramen iterque
eripiunt animae. victum spoliare parabat;
arma relictata videt: corpus deus aequoris albam
contulit in volucrem, cuius modo nomen habebat. 145

Text 2: Ov. *ars* 2, 123-144 (ed. Kenney, 1989 (OCT))

Non formosus erat, sed erat facundus Ulixes,
et tamen aequoreas torsit amore deas.
o quotiens illum doluit properare Calypso 125
remigioque aptas esse negavit aquas!
haec Troiae casus iterumque iterumque rogabat;
ille referre aliter saepe solebat idem.
litore constiterant; illic quoque pulchra Calypso
exigit Odrysii fata cruenta ducis. 130
ille levi virga (virgam nam forte tenebat),
quod rogat, in spisso litore pingit opus.
‘haec’ inquit ‘Troia est’ (muros in litore fecit),
‘hic tibi sit Simois; haec mea castra puta.
campus erat’ (campumque facit), ‘quem caede Dolonis 135
sparsimus, Haemonios dum vigil optat equos.
illic Sithonii fuerant tentoria Rhesi;
hac ego sum captis nocte revector equis—’
pluraque pingebat, subitus cum Pergama fluctus
abstulit et Rhesi cum duce castra suo; 140
tum dea ‘quas’ inquit ‘fidata tibi credis ituro,
perdiderint undae nomina quanta, vides?’
ergo age, fallaci timide confide figurae,
quisquis es, aut aliquid corpore pluris habe.

Vorlesung FS 09
Ovid
7. Kollegstunde (02.04.09)
Detailinterpretationen
1. Apollo und Daphne
2. Die Ermordung und Vergöttlichung Caesars

Texte: 1. *Ov. met.* 1, 452-567
 2. *Ov. met.* 15, 799-870
 3. *Verg. Aen.* 8, 617-629

Text 1: *Ov. met.* 1, 452-567 (ed. Anderson, 1977 (Teubner))

Primus amor Phoebi Daphne Peneia: quem non
 fors ignara dedit, sed saeva Cupidinis ira.
 Delius hunc nuper, victo serpente superbus,
 viderat adducto flectentem cornua nervo 455
 ‘quid’ que ‘tibi, lascive puer, cum fortibus armis?’
 dixerat, ‘ista decent umeros gestamina nostros,
 qui dare certa ferae, dare vulnera possumus hosti,
 qui modo pestifero tot iugera ventre prementem
 stravimus innumeris tumidum Pythona sagittis. 460
 tu face nescio quos esto contentus amores
 inritare tua nec laudes adsere nostras.’
 filius huic Veneris ‘figat tuus omnia, Phoebe,
 te meus arcus’ ait, ‘quantoque animalia cedunt
 cuncta deo, tanto minor est tua gloria nostra.’ 465
 dixit et eliso percussis aëre pennis
 inpiger umbrosa Parnasi constitit arce
 eque sagittifera prompsit duo tela pharetra
 diversorum operum: fugat hoc, facit illud amorem;
 quod facit, auratum est et cuspide fulget acuta, 470
 quod fugat, obtusum est et habet sub harundine plumbum.
 hoc deus in nympha Peneide fixit, at illo
 laesit Apollineas traiecta per ossa medullas:
 protinus alter amat, fugit altera nomen amantis
 silvarum latebris captivarumque ferarum 475
 exuviis gaudens innuptaeque aemula Phoebes:

vitta coercebat positos sine lege capillos.
 multi illam petiere, illa aversata petentes
 inpatiens expersque viri nemora avia lustrat
 nec, quid Hymen, quid Amor, quid sint conubia, curat. 480
 saepe pater dixit 'generum mihi, filia, debes',
 saepe pater dixit 'debes mihi, nata, nepotes':
 illa velut crimen taedas exosa iugales
 pulchra verecundo suffuderat ora rubore
 inque patris blandis haerens cervice lacertis 485
 'da mihi perpetua, genitor carissime,' dixit
 'virginitate frui: dedit hoc pater ante Dianae.'
 ille quidem obsequitur; sed te decor iste, quod optas,
 esse vetat, votoque tuo tua forma repugnat.
 Phoebus amat visaeque cupit conubia Daphnes, 490
 quodque cupit, sperat, suaque illum oracula fallunt;
 utque leves stipulae demptis adolentur aristis,
 ut facibus saepes ardent, quas forte viator
 vel nimis admovit vel iam sub luce reliquit,
 sic deus in flammis abiit, sic pectore toto 495
 uritur et sterilem sperando nutrit amorem.
 spectat inornatos collo pendere capillos
 et 'quid, si comantur?' ait; videt igne micantes
 sideribus similes oculos, videt oscula, quae non
 est vidisse satis; laudat digitosque manusque 500
 brachiaque et nudos media plus parte lacertos:
 siqua latent, meliora putat. fugit ocior aura
 illa levi neque ad haec revocantis verba resistit:
 'Nympha, precor, Penei, mane! non insequor hostis;
 nympha, mane! sic agna lupum, sic cerva leonem, 505
 sic aquilam penna fugiunt trepidante columbae,
 hostes quaeque suos: amor est mihi causa sequendi.
 me miserum! ne prona cadas indignave laedi
 crura notent sentes, et sim tibi causa doloris.
 aspera, qua properas, loca sunt: moderatius, oro, 510
 curre fugamque inhibe: moderatius insequar ipse.

cui placeas, inquire tamen; non incola montis,
 non ego sum pastor, non hic armenta gregesque
 horridus observo. nescis, temeraria, nescis,
 quem fugias, ideoque fugis. mihi Delphica tellus 515
 et Claros et Tenedos Patareaque regia servit;
 Iuppiter est genitor. per me, quod eritque fuitque
 estque, patet; per me concordant carmina nervis.
 certa quidem nostra est, nostra tamen una sagitta
 certior, in vacuo quae vulnera pectore fecit. 520
 inventum medicina meum est, opiferque per orbem
 dicor, et herbarum subiecta potentia nobis:
 ei mihi, quod nullis amor est sanabilis herbis,
 nec prosunt domino, quae prosunt omnibus, artes!’
 Plura locuturum timido Peneia cursu 525
 fugit cumque ipso verba imperfecta reliquit,
 tum quoque visa decens; nudabant corpora venti,
 obviaque adversas vibrabant flamina vestes,
 et levis impulsos retro dabat aura capillos,
 auctaque forma fuga est. sed enim non sustinet ultra 530
 perdere blanditias iuvenis deus, utque monebat
 ipse amor, admisso sequitur vestigia passu.
 ut canis in vacuo leporem cum Gallicus arvo
 vidit, et hic praedam pedibus petit, ille salutem
 (alter inhaesuro similis iam iamque tenere 535
 sperat et extento stringit vestigia rostro;
 alter in ambiguo est, an sit comprehensus, et ipsis
 morsibus eripitur tangentiaque ora relinquit):
 sic deus et virgo; est hic spe celer, illa timore.
 qui tamen insequitur, pennis adiutus amoris, 540
 ocior est requiemque negat tergoque fugacis
 inminet et crinem sparsum cervicibus adflat.
 viribus absumptis expalluit illa citaeque
 victa labore fugae ‘Tellus’, ait, ‘hisce vel istam,
 [victae labore fugae, spectans Peneidas undas] 544a
 quae facit ut laedar, mutando perde figuram! 545

fer, pater,' inquit 'opem, si flumina numen habetis!
 qua nimium placui, mutando perde figuram!' 547
 [qua nimium placui, Tellus, ait, hisce vel istam] 547a
 vix prece finita torpor gravis occupat artus:
 mollia cinguntur tenui praecordia libro,
 in frondem crines, in ramos bracchia crescunt; 550
 pes modo tam velox pigris radicibus haeret,
 ora cacumen habet: remanet nitor unus in illa.
 hanc quoque Phoebus amat positaque in stipite dextra
 sentit adhuc trepidare novo sub cortice pectus
 complexusque suis ramos, ut membra, lacertis 555
 oscula dat ligno: refugit tamen oscula lignum.
 cui deus 'at quoniam coniunx mea non potes esse,
 arbor eris certe' dixit 'mea. semper habebunt
 te coma, te citharae, te nostrae, laure, pharetrae.
 tu ducibus Latiis aderis, cum laeta Triumphum 560
 vox canet et visent longas Capitolia pompas.
 postibus Augustis eadem fidissima custos
 ante fores stabis mediamque tuebere quercum,
 utque meum intonsis caput est iuvenale capillis,
 tu quoque perpetuos semper gere frondis honores.' 565
 finierat Paean: factis modo laurea ramis
 adnuit utque caput visa est agitasse cacumen.

Text 2: Ov. *met.* 15, 799-870 (ed. Anderson, 1977 (Teubner))

Non tamen insidias venturaque vincere fata
 praemonitus potuere deum, strictique feruntur 800
 in templum gladii; neque enim locus ullus in urbe
 ad facinus diramque placet nisi curia caedem.
 tum vero Cytherea manu percussit utraque
 pectus et Aeneaden molitur condere nube,
 qua prius infesto Paris est ereptus Atridae 805
 et Diomedeos Aeneas fugerat enses.
 talibus hanc genitor: 'sola insuperabile fatum,

nata, movere paras? intres licet ipsa sororum
 tecta trium: cernes illic molimine vasto
 ex aere et solido rerum tabularia ferro, 810
 quae neque concussum caeli neque fulminis iram
 nec metuunt ullas tuta atque aeterna ruinas:
 inuenies illic incisa adamante perenni
 fata tui generis. legi ipse animoque notavi
 et referam, ne sis etiamnum ignara futuri. 815
 hic sua complevit, pro quo, Cytherea, laboras,
 tempora, perfectis, quos terrae debuit, annis.
 ut deus accedat caelo templisque colatur,
 tu facies natusque suus, qui nominis heres
 inpositum feret unus onus caesique parentis 820
 nos in bella suos fortissimus ultor habebit.
 illius auspiciis obsessae moenia pacem
 victa petent Mutinae, Pharsalia sentiet illum,
 Emathiaque iterum madefient caede Philippi,
 et magnum Siculis nomen superabitur undis, 825
 Romanique ducis coniunx Aegyptia taedae
 non bene fisa cadet, frustra erit illa minata,
 servitura suo Capitolia nostra Canopo.
 quid tibi barbariem gentesque ab utroque iacentes
 Oceano numerem? quodcumque habitabile tellus 830
 sustinet, huius erit; pontus quoque serviet illi.
 ‘pace data terris animum ad civilia vertet
 iura suum legesque feret iustissimus auctor
 exemploque suo mores reget inque futuri
 temporis aetatem venturorumque nepotum 835
 prospiciens prolem sancta de coniuge natam
 ferre simul nomenque suum curasque iubebit
 nec nisi cum †senior similes† aequaverit annos,
 aetherias sedes cognataque sidera tanget.
 hanc animam interea caeso de corpore raptam 840
 fac iubar, ut semper Capitolia nostra forumque
 divus ab excelsa prospectet Iulius aede.’

Vix ea fatus erat, media cum sede senatus
constitit alma Venus nulli cernenda suique
Caesaris eripuit membris nec in aëra solvi 845
passa recentem animam caelestibus intulit astris,
dumque tulit, lumen capere atque ignescere sensit
emisitque sinu: luna volat altius illa
flammiferumque trahens spatioso limite crinem
stella micat natique videns bene facta fatetur 850
esse suis maiora et vinci gaudet ab illo.

Hic sua praeferrī quamquam vetat acta paternis,
libera fama tamen nullisque obnoxia iussis
invitum praefert unaque in parte repugnat.
sic magnus cedit titulis Agamemnonis Atreus, 855
Aegea sic Theseus, sic Pelea vicit Achilles,
denique, ut exemplis ipsos aequantibus utar,
sic et Saturnus minor est Iove: Iuppiter arces
temperat aetherias et mundi regna triformis,
terra sub Augusto est; pater est et rector uterque. 860

Di, precor, Aeneae comites, quibus ensis et ignis
cesserunt, dique Indigetes genitorque Quirine
urbis et invicti genitor Gradive Quirini
Vestaque Caesareos inter sacrata Penates
et cum Caesarea tu, Phoebe domestice, Vesta, 865
quique tenes altus Tarpeias Iuppiter arces,
quosque alios vati fas appellare piumque est:
tarda sit illa dies et nostro serior aevo,
qua caput Augustum, quem temperat, orbe relicto
accedat caelo faveatque precantibus absens! 870

Text 3: Verg. *Aen.* 8, 617-629 (ed. Mynors, 1969 (OCT))

Ille deae donis et tanto laetus honore
expleri nequit atque oculos per singula volvit,
miraturque interque manus et bracchia versat
terribilem cristis galeam flammisque vomentem, 620

fatiferumque ensem, loricam ex aere rigentem,
sanguineam, ingentem, qualis cum caerulea nubes
solis inardescit radiis longeque refulget;
tum levis ocreas electro auroque recocto,
hastamque et clipei non enarrabile textum.
illic res Italas Romanorumque triumphos
haud vatum ignarus venturique inscius aevi
fecerat ignipotens, illic genus omne futurae
stirpis ab Ascanio pugnataque in ordine bella.

625

Vorlesung FS 09
Ovid
8. Kollegstunde (09.04.09)
Welt und Wandel versus *Roma aeterna*

Texte: 1. Ov. *met.* 15, 418-562
 2. Verg. *Aen.* 1, 279-296

Text 1: Ov. *met.* 15, 418-452 (ed. Anderson, 1977 (Teubner))

Desinet ante dies et in alto Phoebus anhelos
 aequore tinguet equos, quam consequar omnia verbis
 in species translata novas: sic tempora verti 420
 cernimus atque illas adsumere robora gentes,
 concidere has; sic magna fuit censuque virisque,
 perque decem potuit tantum dare sanguinis annos,
 nunc humilis veteres tantummodo Troia ruinas
 et pro divitiis tumulos ostendit avorum. 425
 clara fuit Sparte, magnae viguere Mycenae,
 nec non et Cecropis, nec non Amphionis arces:
 vile solum Sparte est, altae cecidere Mycenae;
 Oedipodioniae quid sunt, nisi nomina, Thebae?
 quid Pandioniae restant, nisi nomen, Athenae? 430
 nunc quoque Dardanium fama est consurgere Romam,
 Appenninigenae quae proxima Thybridis undis
 mole sub ingenti rerum fundamina ponit.
 haec igitur formam crescendo mutat et olim
 inmensi caput orbis erit. sic dicere vates 435
 faticinasque ferunt sortes; quantumque recordor,
 dixerat Aeneae, cum res Troiana labaret,
 Priamides Helenos flenti dubioque salutis:
 ‘nate dea, si nota satis praesagia nostrae
 mentis habes, non tota cadet te sospite Troia: 440
 flamma tibi ferrumque dabunt iter; ibis et una
 Pergama rapta feres, donec Troiaeque tibi que
 externum patrio contingat amicus arvum.
 urbem etiam cerno Phrygios debere nepotes,

quanta nec est nec erit nec visa prioribus annis. 445
 hanc alii proceres per saecula longa potentem,
 sed dominam rerum de sanguine natus Iuli
 efficiet, quo cum tellus erit usa, fruentur
 aetheriae sedes, caelumque erit exitus illi.’
 haec Helenum cecinisse penatigero Aeneae 450
 mente memor refero cognataque moenia laetor
 crescere et utiliter Phrygibus vicisse Pelasgos.

Text 2: Verg. *Aen.* 1, 279-296 (ed. Mynors, 1969 (OCT))

Imperium sine fine dedi. quin aspera Iuno,
 quae mare nunc terrasque metu caelumque fatigat, 280
 consilia in melius referet, mecumque fovebit
 Romanos, rerum dominos gentemque togatam.
 sic placitum. veniet lustris labentibus aetas
 cum domus Assaraci Pthiam clarasque Mycenae
 servitio premet ac victis dominabitur Argis. 285
 nascetur pulchra Troianus origine Caesar,
 imperium Oceano, famam qui terminet astris,
 Iulius, a magno demissum nomen Iulo.
 hunc tu olim caelo spoliis Orientis onustum
 accipies segura; vocabitur hic quoque votis. 290
 aspera tum positis mitescent saecula bellis:
 cana Fides et Vesta, Remo cum fratre Quirinus
 iura dabunt; dirae ferro et compagibus artis
 claudentur Belli portae; Furor impius intus
 saeva sedens super arma et centum vinctus aënis 295
 post tergum nodis fremet horridus ore cruento.

Vorlesung FS 09

Ovid

9. Kollegstunde (23.04.09)

Erzählen und sterben lassen: Ovids Technik des Erzählens in der Erzählung

Texte: 1. *Ov. met.* 11, 1-53
 2. *Ov. met.* Epilogus
 3. *Ov. am.* 1, 15

Text: *Ov. met.* 11, 1-53 (ed. Anderson, 1977 (Teubner))

Carmine dum tali silvas animosque ferarum
 Threicius vates et saxa sequentia ducit,
 ecce nurus Ciconum tectae lymphata ferinis
 pectora velleribus tumuli de vertice cernunt
 Orphea percussis sociantem carmina nervis. 5
 e quibus una leves iactato crine per auras
 ‘en’ ait ‘en, hic est nostri contemptor!’ et hastam
 vatis Apollinei vocalia misit in ora,
 quae foliis praesuta notam sine vulnere fecit;
 alterius telum lapis est, qui missus in ipso 10
 aëre concentu victus vocisque lyraeque est
 ac veluti supplex pro tam furialibus ausis
 ante pedes iacuit. sed enim temeraria crescunt
 bella, modusque abiit, insanaque regnat Erinys.
 cunctaque tela forent cantu mollita, sed ingens 15
 clamor et infracto Berecynthia tibia cornu
 tympanaque et plausus et Bacchei ululatus
 obstrepere sono citharae. tum denique saxa
 non exauditi rubuerunt sanguine vatis.
 ac primum attonitas etiamnum voce canentis 20
 innumeras volucres anguesque agmenque ferarum
 Maenades Orphei titulum rapuere theatri.
 inde cruentatis vertuntur in Orphea dextris
 et coeunt, ut aves, si quando luce vagantem
 noctis avem cernunt, structoque utrimque theatro 25
 ceu matutina cervus periturus harena
 praeda canum est; vatemque petunt et fronde virentes

coniciunt thyrsos non haec in munera factos.
 hae glaebas, illae direptos arbore ramos,
 pars torquent silices; neu desint tela furori, 30
 forte boves presso subigebant vomere terram,
 nec procul hinc multo fructum sudore parantes
 dura lacertosi fodiebant arva coloni;
 agmine qui viso fugiunt operisque relinquunt
 arma sui, vacuosque iacent dispersa per agros 35
 sarculaque rastrisque graves longique ligones.
 quae postquam rapuere ferae cornuque minaci
 divulsere boves, ad vatis fata recurrunt
 tendentemque manus atque illo tempore primum
 inrita dicentem nec quicquam voce moventem 40
 sacrilegae perimunt, perque os, pro Iuppiter, illud
 auditum saxis intellectumque ferarum
 sensibus in ventos anima exhalata recessit.
 te maestae volucres, Orpheu, te turba ferarum,
 te rigidi silices, tua carmina saepe secutae 45
 fleverunt silvae; positis te frondibus arbor
 tonsa comas luxit; lacrimis quoque flumina dicunt
 increvisse suis, obstrusaque carbasa pullo
 naides et dryades passosque habuere capillos.
 membra iacent diversa locis, caput, Hebre, lyramque 50
 excipis, et (mirum!), medio dum labitur amne,
 flebile nescio quid queritur lyra, flebile lingua
 murmurat exanimis, respondent flebile ripae.

Text 2: Ov. *met.* Epilogus (ed. Anderson, 1977 (Teubner))

Iamque opus exegi, quod nec Iovis ira nec ignes
 nec poterit ferrum nec edax abolere vetustas.
 cum volet, illa dies, quae nil nisi corporis huius
 ius habet, incerti spatium mihi finiat aevi:
 parte tamen meliore mei super alta perennis 875
 astra ferar, nomenque erit indelebile nostrum,

quaque patet domitis Romana potentia terris,
ore legar populi, perque omnia saecula fama,
siquid habent veri vatum praesagia, vivam.

Text 3: *Ov. am.* 1, 15 (ed. Kenney, 1989 (OCT))

Quid mihi, Livor edax, ignavos obicis annos
ingeniique vocas carmen inertis opus,
non me more patrum, dum strenua sustinet aetas,
praemia militiae pulverulenta sequi
nec me verbosas leges ediscere nec me 5
ingrato vocem prostituisse foro?
mortale est, quod quaeris, opus; mihi fama perennis
quaeritur, in toto semper ut orbe canar.
vivet Maeonides, Tenedos dum stabit et Ide,
dum rapidas Simois in mare volvet aquas; 10
vivet et Ascraeus, dum mustis uva tumebit,
dum cadet incurva falce resecta Ceres;
Battiades semper toto cantabitur orbe:
quamvis ingenio non valet, arte valet;
nulla Sophocleo veniet iactura cothurno; 15
cum sole et luna semper Aratus erit;
dum fallax servus, durus pater, improba lena
vivent et meretrix blanda, Menandros erit;
Ennius arte carens animosique Accius oris
casurum nullo tempore nomen habent; 20
Varronem primamque ratem quae nesciet aetas
aureaque Aesonio terga petita duci?
carmina sublimis tunc sunt peritura Lucreti,
exitio terras cum dabit una dies;
Tityrus et fruges Aeneiaque arma legentur, 25
Roma triumphati dum caput orbis erit;
donec erunt ignes arcusque Cupidinis arma,
discentur numeri, culte Tibulle, tui;
Gallus et Hesperii et Gallus notus Eois,

et sua cum Gallo nota Lycoris erit. 30
ergo, cum silices, cum dens patientis aratri
depereant aevo, carmina morte carent:
cedant carminibus reges regumque triumpho,
cedat et auriferi ripa benigna Tagi!
vilia miretur vulgus; mihi flavus Apollo 35
pocula Castalia plena ministret aqua,
sustineamque coma metuentem frigora myrtum
atque a sollicito multus amante legar.
pascitur in vivis Livor; post fata quiescit,
cum suus ex merito quemque tuetur honos: 40
ergo etiam cum me supremus adederit ignis,
vivam, parsque mei multa superstes erit.

Vorlesung FS 09
Ovid
10. Kollegstunde (30.04.09)
Im Schatten der Verbannung
Gedichtete Zeit: Ovids Kalenderkommentar

Texte: 1. Ov. *fast.* 1, 1-62

Text 1: Ov. *fast.* 1, 1-62 (ed. Alton et. al., 1978 (Teubner))

Tempora cum causis Latium digesta per annum
 lapsaque sub terras orta que signa canam.
 excipe pacato, Caesar Germanice, voltu
 hoc opus et timidæ derige navis iter,
 officioque, levem non aversatus honorem, 5
 en tibi devoto numine dexter ades.
 sacra recognosces annalibus eruta priscis
 et quo sit merito quæque notata dies.
 invenies illic et festa domestica vobis;
 sæpe tibi pater est, sæpe legendus avus, 10
 quæque ferunt illi, pictos signantia fastos,
 tu quoque cum Druso præmia fratre feres.
 Caesaris arma canant alii: nos Caesaris aras
 et quoscumque sacris addidit ille dies.
 adnue conanti per laudes ire tuorum 15
 deque meo pavidos excute corde metus.
 da mihi te placidum, dederis in carmina vires:
 ingenium voltu statque caditque tuo.
 pagina iudicium docti subitura movetur
 principis, ut Clario missa legenda deo. 20
 quæ sit enim culti facundia sensimus oris,
 civica pro trepidis cum tulit arma reis.
 scimus et, ad nostras cum se tulit impetus artes,
 ingenii curret flumina quanta tui.
 si licet et fas est, vates rege vatis habenas, 25
 auspice te felix totus ut annus eat.
 Tempora digereret cum conditor Urbis, in anno
 constituit menses quinque bis esse suo.

scilicet arma magis quam sidera, Romule, noras,
 curaque finitimos vincere maior erat. 30
 est tamen et ratio, Caesar, quae moverit illum,
 erroremque suum quo tueatur habet.
 quod satis est, utero matris dum prodeat infans,
 hoc anno statuit temporis esse satis;
 per totidem menses a funere coniugis uxor 35
 sustinet in vidua tristia signa domo.
 haec igitur vidit trabeati cura Quirini,
 cum rudibus populis annua iura daret.
 Martis erat primus mensis, Venerisque secundus;
 haec generis princeps, ipsius ille pater: 40
 tertius a senibus, iuvenum de nomine quartus,
 quae sequitur, numero turba notata fuit.
 at Numa nec Ianum nec avitas praeterit umbras,
 mensibus antiquis praeposuitque duos.
 Ne tamen ignores variorum iura dierum, 45
 non habet officii Lucifer omnis idem.
 ille nefastus erit, per quem tria verba silentur:
 fastus erit, per quem lege licebit agi.
 nec toto perstare die sua iura putaris:
 qui iam fastus erit, mane nefastus erat; 50
 nam simul exta deo data sunt, licet omnia fari,
 verbaque honoratus libera praetor habet.
 est quoque, quo populum ius est includere saeptis;
 est quoque, qui nono semper ab orbe redit.
 vindicat Ausonias Iunonis cura Kalendas; 55
 Idibus alba Iovi grandior agna cadit;
 Nonarum tutela deo caret. omnibus istis
 (ne fallare cave) proximus ater erit.
 omen ab eventu est: illis nam Roma diebus
 damna sub averso tristia Marte tulit. 60
 haec mihi dicta semel, totis haerentia fastis,
 ne seriem rerum scindere cogar, erunt.

Vorlesung FS 09
Ovid
11. Kollegstunde (07.05.09)
Augusteische Identität: Wird Ovid systemkonform?

Texte: 1. Ov. *fast.* 2, 639-684

Text 1: Ov. *fast.* 2, 639-684 (ed. Alton et. al., 1978 (Teubner))

Nox ubi transierit, solito celebretur honore
 separat indicio qui deus arva suo. 640

Termine, sive lapis sive es defossus in agro
 stipes, ab antiquis tu quoque numen habes.
 te duo diversa domini de parte coronant,
 binaque serta tibi binaque liba ferunt.
 ara fit: huc ignem curto fert rustica testo 645
 sumptum de tepidis ipsa colona focus.
 ligna senex minuit concisaque construit arte,
 et solida ramos figere pugnat humo;
 tum sicco primas inritat cortice flammis;
 stat puer et manibus lata canistra tenet. 650
 inde ubi ter fruges medios immisit in ignes,
 porrigit incisos filia parva favos.
 vina tenent alii: libantur singula flammis;
 spectant, et linguis candida turba favet.
 spargitur et caeso communis Terminus agno, 655
 nec queritur lactans cum sibi porca datur.
 conveniunt celebrantque dapes vicinia simplex
 et cantant laudes, Termine sancte, tuas:
 ‘tu populos urbesque et regna ingentia finis:
 omnis erit sine te litigiosus ager. 660
 nulla tibi ambitio est, nullo corrumperis auro,
 legitima servas credita rura fide.
 si tu signasses olim Thyreatida terram,
 corpora non leto missa trecenta forent,
 nec foret Othryades congestis lectus in armis. 665
 o quantum patriae sanguinis ille dedit!

quid, nova cum fierent Capitolia? nempe deorum
 cuncta Iovi cessit turba locumque dedit;
 Terminus, ut veteres memorant, inventus in aede
 restitit et magno cum Iove templa tenet. 670
 nunc quoque, se supra ne quid nisi sidera cernat,
 exiguum templi tecta foramen habent.
 Termine, post illud levitas tibi libera non est:
 qua positus fueris in statione, mane;
 nec tu vicino quicquam concede roganti, 675
 ne videare hominem praeposuisse Iovi:
 et seu vomeribus seu tu pulsabere rastris,
 clamato "tuus est hic ager, ille tuus".
 est via quae populum Laurentes ducit in agros,
 quondam Dardanio regna petita duci: 680
 illa lanigeri pecoris tibi, Termine, fibris
 sacra videt fieri sextus ab Urbe lapis.
 gentibus est aliis tellus data limite certo:
 Romanae spatium est Urbis et orbis idem.

Vorlesung FS 09
Ovid
12. Kollegstunde (14.05.09)
Briefe aus der Verbannung

Texte: 1. Ov. *Pont.* 4, 5

Text 1: Ov. *Pont.* 4, 5 (Sex. Pompeio) (ed. Owen, 1951 (OCT))

Ite, leves elegi, doctas ad consulis aures,
 verbaque honorato ferte legenda viro.
 longa uia est, nec vos pedibus proceditis aequis,
 tectaue brumali sub nive terra latet.
 cum gelidam Thracen et opertum nubibus Haemum 5
 et maris Ionii transieritis aquas,
 luce minus decima dominam venietis in urbem,
 ut festinatum non faciatis iter.
 protinus inde domus vobis Pompeia petatur:
 non est Augusto iunctior ulla foro. 10
 si quis, ut in populo, qui sitis et unde requiret,
 nomina decepta quaelibet aure ferat.
 ut sit enim tutum, sicut reor esse, fateri,
 verba, minus certe ficta timoris habent.
 copia nec vobis nullo prohibente videndi 15
 consulis, ut limen contigeritis, erit.
 aut reget ille suos dicendo iura Quirites,
 conspicuum signis cum premet altus ebur:
 aut populi reditus positam componet ad hastam,
 et minui magnae non sinet urbis opes: 20
 aut, ubi erunt patres in Iulia templa vocati,
 de tanto dignis consule rebus aget:
 aut feret Augusto solitam natoque salutem,
 deque parum noto consulet officio.
 tempus ab his vacuum Caesar Germanicus omne 25
 auferet: a magnis hunc colit ille deis.
 cum tamen a turba rerum requieverit harum,
 ad vos mansuetas porriget ille manus,

quidque parens ego vester agam fortasse requiret.
 talia vos illi reddere verba volo: 30
 ‘vixit adhuc vitamque tibi debere fatetur
 quam prius a miti Caesare munus habet.
 te sibi, cum fugeret, memori solet ore referre
 barbariae tutas exhibuisse vias:
 sanguine Bistonium quod non tepfecerit ensem, 35
 effectum cura pectoris esse tui:
 addita praeterea vitae quoque multa tuendae
 munera, ne proprias attenuaret opes.
 pro quibus ut meritis referatur gratia, iurat
 se fore mancipii tempus in omne tui. 40
 nam prius umbrosa carituros arbore montes,
 et freta velivolas non habitura rates,
 fluminaque in fontes cursu reditura supino,
 gratia quam meriti possit abire tui.’
 haec ubi dixeritis, servet sua dona rogate. 45
 sic fuerit vestrae causa peracta viae.

Vorlesung FS 09
Ovid
13. Kollegstunde (28.05.09)
„Die erste Selbstbiographie in Versen“ (Misch)

Texte: 1. Ov. *trist.* 4, 10

Text 1: Ov. *trist.* 4, 10 (ed. Owen, 1951 (OCT))

Ille ego qui fuerim, tenerorum lusor amorum,
 quem legis, ut noris, accipe posteritas.
 Sulmo mihi patria est, gelidis uberrimus undis,
 milia qui noviens distat ab urbe decem.
 editus hic ego sum, nec non, ut tempora noris, 5
 cum cecidit fato consul uterque pari:
 si quid id est, usque a proavis vetus ordinis heres
 non modo fortunae munere factus eques.
 nec stirps prima fui; genito sum fratre creatus,
 qui tribus ante quater mensibus ortus erat. 10
 Lucifer amborum natalibus affuit idem:
 una celebrata est per duo liba dies.
 haec est armiferae festis de quinque Minervae,
 quae fieri pugna prima cruenta solet.
 protinus excolimur teneri curaque parentis 15
 imus ad insignes urbis ab arte viros.
 frater ad eloquium viridi tendebat ab aevo,
 fortia verbosi natus ad arma fori;
 at mihi iam puero caelestia sacra placebant,
 inque suum furtim Musa trahebat opus. 20
 saepe pater dixit 'studium quid inutile temptas?
 Maeonides nullas ipse reliquit opes.'
 motus eram dictis, totoque Helicone relicto
 scribere temptabam verba soluta modis.
 sponte sua carmen numeros veniebat ad aptos, 25
 et quod temptabam dicere versus erat.
 interea tacito passu labentibus annis
 liberior fratri sumpta mihiq[ue] toga est,

induiturque umeris cum lato purpura clavo,
 et studium nobis, quod fuit ante, manet. 30
 iamque decem vitae frater geminaverat annos,
 cum perit, et coepi parte carere mei.
 cepimus et tenerae primos aetatis honores,
 eque viris quondam pars tribus una fui.
 curia restabat: clavi mensura coacta est; 35
 maius erat nostris viribus illud onus.
 nec patiens corpus, nec mens fuit apta labori,
 sollicitaeque fugax ambitionis eram,
 et petere Aoniae suadebant tuta sorores
 otia, iudicio semper amata meo. 40
 temporis illius colui fovique poetas,
 quotque aderant vates, rebar adesse deos.
 saepe suas volucres legit mihi grandior aevo,
 quaeque necet serpens, quae iuvat herba, Macer,
 saepe suos solitus recitare Propertius ignes 45
 iure sodalicii, quo mihi iunctus erat.
 Ponticus heroo, Bassus quoque clarus iambis
 dulcia convictus membra fuere mei.
 et tenuit nostras numerosus Horatius aures,
 dum ferit Ausonia carmina culta lyra. 50
 Vergilium vidi tantum: nec avara Tibullo
 tempus amicitiae fata dedere meae.
 successor fuit hic tibi, Galle, Propertius illi;
 quartus ab his serie temporis ipse fui.
 utque ego maiores, sic me coluere minores, 55
 notaque non tarde facta Thalia mea est.
 carmina cum primum populo iuvenalia legi,
 barba resecta mihi bisve semelve fuit.
 moverat ingenium totam cantata per urbem
 nomine non vero dicta Corinna mihi. 60
 multa quidem scripsi, sed, quae vitiosa putavi,
 emendaturis ignibus ipse dedi.
 tunc quoque, cum fugerem, quaedam placitura cremavi,

iratus studio carminibusque meis.
 molle Cupidineis nec inexpugnabile telis 65
 cor mihi, quodque levis causa moveret, erat.
 cum tamen hic essem minimoque accenderer igni,
 nomine sub nostro fabula nulla fuit.
 paene mihi puero nec digna nec utilis uxor
 est data, quae tempus per breve nupta fuit. 70
 illi successit, quamvis sine crimine coniunx,
 non tamen in nostro firma futura toro.
 ultima, quae mecum seros permansit in annos,
 sustinuit coniunx exulis esse viri.
 filia me mea bis prima fecunda iuventa, 75
 sed non ex uno coniuge, fecit avum.
 et iam complebat genitor sua fata novemque
 addiderat lustris altera lustra novem.
 non aliter flevi, quam me fleturus ademptum
 ille fuit. matris proxima busta tuli. 80
 felices ambo tempestiveque sepulti,
 ante diem poenae quod periere meae!
 me quoque felicem, quod non viventibus illis
 sum miser, et de me quod doluere nihil!
 si tamen extinctis aliquid nisi nomina restant, 85
 et gracilis structos effugit umbra rogos:
 fama, parentales, si vos mea contigit, umbrae,
 et sunt in Stygio crimina nostra foro,
 scite, precor, causam (nec vos mihi fallere fas est)
 errorem iussae, non scelus, esse fugae. 90
 Manibus hoc satis est: ad vos, studiosa, revertor,
 pectora, quae vitae quaeritis acta meae.
 iam mihi canities pulsus melioribus annis
 venerat, antiquas miscueratque comas,
 postque meos ortus Pisaea vinctus oliva 95
 abstulerat deciens praemia victor eques,
 cum maris Euxini positos ad laeva Tomitas
 quaerere me laesi principis ira iubet.

causa meae cunctis nimium quoque nota ruinae
 indicio non est testificanda meo. 100
 quid referam comitumque nefas famulosque nocentes?
 ipsa multa tuli non leviora fuga.
 indignata malis mens est succumbere seque
 praestitit invictam viribus usa suis;
 oblitusque mei ductaeque per otia vitae 105
 insolita cepi temporis arma manu.
 totque tuli terra casus pelagoque quot inter
 occultum stellae conspicuumque polum.
 tacta mihi tandem longis erroribus acto
 iuncta pharetratis Sarmatis ora Getis. 110
 hic ego, finitimis quamvis circumsoner armis,
 tristia, quo possum, carmine fata levo.
 quod quamvis nemo est, cuius referatur ad aures,
 sic tamen absumo decipioque diem.
 ergo quod vivo durisque laboribus obsto, 115
 nec me sollicitae taedia lucis habent,
 gratia, Musa, tibi: nam tu solacia praebes,
 tu curae requies, tu medicina venis.
 tu dux et comes es, tu nos abducis ab Histro,
 in medioque mihi das Helicone locum; 120
 tu mihi, quod rarum est, vivo sublime dedisti
 nomen, ab exequiis quod dare fama solet.
 nec, qui detrectat praesentia, Livor iniquo
 ullum de nostris dente momordit opus.
 nam tulerint magnos cum saecula nostra poetas, 125
 non fuit ingenio fama maligna meo,
 cumque ego praeponam multos mihi, non minor illis
 dicor et in toto plurimus orbe legor.
 si quid habent igitur vatum praesagia veri,
 protinus ut moriar, non ero, terra, tuus. 130
 sive favore tuli, sive hanc ego carmine famam,
 iure tibi grates, candide lector, ago.